SKLEP SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 15. septembra 2010*

V zadevi C-386/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Cour du travail de Bruxelles (Belgija) z odločbo z dne 21. septembra 2009, ki je prispela na Sodišče 30. septembra 2009, v postopku

Jhonny Briot

proti

Randstad Interim,

Sodexho SA,

* Jezik postopka: francoščina.

Svetu Evropske unije,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, J. Malenovský (poročevalec) in T. von Danwitz, sodnika,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: R. Grass,

po obvestilu predložitvenemu sodišču, da bo Sodišče v skladu s členom 104(3), drugi pododstavek, Poslovnika odločilo z obrazloženim sklepom,

po pozivu zadevnim strankam, navedenem v členu 23 Statuta Sodišča, naj predložijo morebitna stališča do te zadeve,

po opredelitvi generalne pravobranilke

sprejema naslednji

Sklep

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov od 2 do 4 Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 82, str. 16).

2 To vprašanje je bilo postavljeno v okviru spora med J. Briotom in agencijo za zagotavljanje začasnega dela Randstad Interim (v nadaljevanju: Randstad), družbo Sodexho (v nadaljevanju: Sodexho) in Svetom Evropske unije (v nadaljevanju: Svet) v zvezi s številnimi zahtevki, ki jih je vložil J. Briot po eni strani zaradi delovnih razmer, v katerih je delal v restavraciji Sveta v Bruslju v okviru pogodbe o začasnem delu, sklenjene z agencijo Randstad, in po drugi strani zato, ker ga družba Sodexho po prevzemu navedene restavracije ni prevzela v službo.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Direktiva 2001/23 uzakonja Direktivo Sveta 77/187/EGS z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 61, str. 26), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 98/50/ES z dne 29. junija 1998 (UL L 201, str. 88).

4 Člen 1(1), prvi pododstavek, točki (a) in (b), Direktive 2001/23 določa:

„(a) Ta direktiva se uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.

(b) Ob upoštevanju točke (a) in nadaljnjih določb tega člena se za prenos v smislu te direktive šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, se pravi organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali je ta dejavnost glavna ali stranska.“

5 Člen 2 Direktive 2001/23 določa:

„1. V tej direktivi:

(a) je ‚odsvojitelj' vsaka fizična ali pravna oseba, ki zaradi prenosa v smislu člena 1(1) preneha biti delodajalec v podjetju, obratu ali delu podjetja ali obrata;

(b) je ‚pridobitelj' vsaka fizična ali pravna oseba, ki zaradi prenosa v smislu člena 1(1) postane delodajalec v podjetju, obratu ali delu podjetja ali obrata;

[…]

2. Ta direktiva ne vpliva na nacionalno zakonodajo glede opredelitve pojma pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja.

Vendar pa države članice s področja uporabe te direktive ne smejo izvzeti pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij samo zaradi:

[…]

(c) ker gre za začasna delovna razmerja v smislu člena 1(2) Direktive 91/383/EGS in je podjetje, obrat ali del podjetja ali obrata, ki se prenaša, podjetje za začasno zaposlovanje ali njegov del, ki je prav tako delodajalec."

6 Člen 3(1), prvi pododstavek, Direktive 2001/23 določa:

„Pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa obstoječe pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, se na podlagi takega prenosa prenesejo na pridobitelja."

7 Člen 4(1), prvi pododstavek, navedene direktive določa:

„Prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata sam po sebi odsvojitelju ali pridobitelju ne daje podlage za odpuščanje. Ta določba ne preprečuje morebitnega odpuščanja iz ekonomskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, zaradi katerih so potrebne kadrovske spremembe."

Nacionalna ureditev

8 Določbe Direktive 77/187 so bile v belgijsko pravo prenesene s kolektivno pogodbo št. 32a z dne 7. junija 1985, sklenjeno z nacionalnim svetom delavcev v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev pri zamenjavi delodajalca zaradi pogodbenega prenosa podjetja

in zagotavljanjem pravic prevzetim delavcem pri prevzemu sredstev po stečaju ali končni likvidaciji s prevzemom sredstev, ki je postala obvezna s kraljevo odredbo z dne 25. julija 1985 (*Moniteur belge* z dne 9. avgusta 1985, str. 11527), kakor je bila spremenjena s kolektivno pogodbo št. 32c z dne 19. decembra 1989, ki je postala obvezna s kraljevo odredbo z dne 6. marca 1990 (*Moniteur belge* z dne 21. marca 1990, str. 5114).

9 Kar zadeva osebno področje uporabe, navedena kolektivna pogodba povzema po Direktivi opredelitvi „odsvojitelj“ in „pridobitelj“ in poleg tega tudi pojasnjuje:

„– [P]ri uporabi te kolektivne pogodbe se za delavce štejejo: osebe, ki na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali usposabljanju opravljajo delo;

– z delavci so izenačene: osebe, ki drugače kot na podlagi pogodbe o zaposlitvi opravljajo delo po navodilih drugega.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

10 Generalni sekretariat Sveta in agencija Randstad sta 1. septembra 1998 sklenila okvirno pogodbo. Predmet pogodbe je bilo zagotavljanje začasnih delavcev – usposobljenih za kuharje, vodje skupine, skladiščnike, natakarje, namestnike vodje skupine in pomivalce posode – na zahtevo generalnega sekretariata.

11 J. Briot je delal pri Svetu od 3. septembra 1998 na podlagi več pogodb o zaposlitvi za določen čas, sklenjenih z agencijo za zagotavljanje začasnega dela Daoust, od 15. januarja 2001 pa z agencijo Ranstad.

12 J. Briot je najprej delal kot pomivalec posode, od 15. januarja 2001 pa kot kuhar.

13 Svet je spremenil način upravljanja restavracije in od 1. januarja 2003 zaupal njeno upravljanje le enemu podizvajalcu, to je družbi Sodexho.

14 Po tej oddaji je družba Sodexho poslala dopisa družbama Compass Groupe Belgilux in Iris Clearing, da bi ugotovila, katere člane osebja teh družb je treba prevzeti v skladu s kolektivnimi pogodbami o ohranitvi pravic delavcev pri prenosu podjetja.

15 Pogodba o začasnem delu J. Briota se je iztekla 20. decembra 2002, po tem datumu pa mu agencija Ranstad ni ponudila nobene druge pogodbe o začasnem delu.

16 Sindikat J. Briota je z dopisom z dne 3. junija 2003 Svet in agencijo Ranstad pozval, naj J. Briotu izplačata odpravnino, odškodnino zaradi odpovedi delovnega razmerja brez odpovednega razloga, dodatek k odpravnini zaradi odpovedi delovnega razmerja starejšemu delavcu pred upokojitvijo in razliko med plačo uradnikov Sveta in izplačano plačo.

17 Generalni sekretariat Sveta je z dopisom z dne 29. julija 2003 ugovarjal, da zaposlitveno posredovanje J. Briota ni bilo protipravno, in opozoril, da v skladu s sodbo Sodišča z dne 3. oktobra 1985 v zadevi Tordeur (232/84, Recueil, str. 3223) civilnopravne sankcije, določene v členu 31 zakona z dne 24. julija 1987 o začasnem zaposlovanju, nadomestnem delu in posredovanju delavcev uporabnikom (*Moniteur belge* z dne 20. avgusta 1987, str. 12405), ni mogoče uporabiti za evropske institucije.

18 Ker ni bilo sporazumne rešitve, je J. Briot vložil tožbo pri Tribunal du travail de Bruxelles (delovno sodišče v Bruslju).

19 Delovno sodišče je v bistvu odločilo, da je bilo zaposlitveno posredovanje J. Briota pri Svetu v nasprotju z navedenim zakonom z dne 24. julija 1987, vendar da za Svet ni mogoče uporabiti nobene sankcije. Sodišče je tudi menilo, da ker ni bilo nobene pogodbe o zaposlitvi med J. Briotom in Svetom, po eni strani slednjemu ni mogoče naložiti nikakršne odškodnine zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi J. Briota, po drugi strani pa ni bilo mogoče pravic in obveznosti iz navedene pogodbe o zaposlitvi prenesti na družbo Sodexho ob prenosu upravljanja restavracije s Sveta na to družbo.

20 J. Briot je 5. decembra 2007 vložil pritožbo zoper to odločitev pri Cour du travail de Bruxelles.

21 Sodišče je v sodbi z dne 19. januarja 2009 sklenilo ponovno začeti razpravo glede obstoja prenosa podjetja in njegovih morebitnih posledic. V tem okviru je J. Briot trdil, da šteje prenos upravljanja restavracije Sveta na družbo Sodexho 1. januarja 2003 za prenos podjetja, tako da ga je bila družba Sodexho dolžna zaposliti. Predlagal je spremembo sodbe v delu, v katerem je bilo odločeno, da se zaradi neobstoja pogodbe

o zaposlitvi med njim in Svetom pravice in obveznosti do njega niso mogle prenesti na družbo Sodexho.

22 V teh okoliščinah je Cour du travail de Bruxelles prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. (a) Ali je treba, če pri prenosu podjetja v smislu člena 1(1) Direktive 2001/23 v prenesenem obratu, in sicer restavraciji institucije Skupnosti, dela veliko začasnih delavcev na podlagi okvirne pogodbe, sklenjene z različnimi agencijami za zagotavljanje začasnega dela, agencijo za zagotavljanje začasnega dela ali, podredno, institucijo, pod nadzorom in po navodilih katere so začasni delavci opravljali svoje delo, šteti za delodajalca odsvojitelja v smislu člena 2(1)(a) te direktive?

(b) Ali je, če niti agencije za zagotavljanje začasnega dela niti podjetja uporabnika ni mogoče šteti za delodajalca odsvojitelja, treba šteti, da začasni delavci ne morejo biti upravičeni do jamstev iz Direktive 2001/23?

2. Ali je treba člen 4(1) Direktive 2001/23 […] razlagati tako, da se ob neobnovitvi pogodbe o zaposlitvi za določen čas z začasnimi delavci zaradi prenosa dejavnosti, v zvezi s katero so bili zaposleni, ne upošteva prepoved iz tega člena, tako da je treba šteti, da začasni delavci na dan prenosa še vedno delajo za uporabnika?

3. (a) Ali je treba člen 3(1) Direktive 2001/23 […], v morebitni povezavi s členom 2(2)(c) [te direktive], razlagati tako, da pridobitelja zavezuje, da ohrani delovno razmerje z začasnimi delavci, zaposlenimi v zvezi z dejavnostjo, ki je predmet prenosa, oziroma za katere je treba šteti, da na dan prenosa še vedno delajo za uporabnika?

(b) Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, ali je treba člen 3(1) [te direktive] razlagati tako, da če pridobitelj ni agencija za zagotavljanje začasnega dela in ne more skleniti pogodbe o začasnem delu, določa sklenitev pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Drugo vprašanje

23 Z drugim vprašanjem, ki ga je treba preučiti najprej, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali se ob neobnovitvi pogodbe o zaposlitvi za določen čas z začasnimi delavci zaradi prenosa dejavnosti, v zvezi s katero so bili zaposleni, ne upošteva prepoved iz člena 4(1) Direktive 2001/23, tako da je treba šteti, da ti začasni delavci na dan navedenega prenosa še vedno delajo za podjetje uporabnika.

24 Ker odgovor na zastavljeni vprašanji ne dopušča utemeljenega dvoma, je Sodišče v skladu s členom 104(3), drugi pododstavek, Poslovnika predložitveno sodišče obvestilo, da namerava odločiti z obrazloženim sklepom, in pozvalo zadevne stranke iz člena 23 Statuta Sodišča, naj predložijo morebitna stališča do te zadeve.

25 J. Briot in nemška ter belgijska vlada so se odzvali na poziv Sodišča. Nemška vlada ni izrazila nobenega ugovora zoper namero Sodišča, da odloči z obrazloženim sklepom. Belgijska vlada je v odgovoru Sodišču navedla, da ne želi predložiti stališč do te zadeve. Nasprotno pa J. Briot zahteva od Sodišča, naj zaradi pomembnosti te zadeve za začasne delavce, ki redno delajo za uporabnike, določi obravnavo. V tem smislu navaja, da je treba razlikovati med položajem začasnih delavcev, ki redno delajo za uporabnike, in položajem, v katerem več kot sto delavcev dela občasno za istega uporabnika več kot tri leta. V tem primeru bi bilo mogoče subjekt, sestavljen iz začasnih delavcev, ugotoviti v podjetju in pri uporabniku. Ker pa se ta opažanja nanašajo na element zunaj obsega pravnega vprašanja, ugotovljenega v tem sklepu, Sodišču ne zadostujejo, da bi se odpovedalo predvideni postopkovni poti.

26 V uvodu je treba opozoriti, da kot je Sodišče že večkrat razsodilo, poskuša Direktiva 2001/23 zagotoviti ohranitev pravic delavcev ob spremembi vodstva podjetja s tem, da delavcem omogoča, da ostanejo zaposleni pri novem delodajalcu v enakih razmerah, kot so bile dogovorjene z odsvojiteljem (glej zlasti sodbo z dne 27. novembra 2008 v zadevi Juuri, C-396/07, ZOdl., str. I-8883, točka 28 in navedena sodna praksa). Predmet navedene direktive je kar najbolj zagotoviti nadaljevanje pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, brez sprememb, s pridobiteljem, zato da zadevni delavci ne bi bili postavljeni v slabši položaj le zaradi prenosa (glej po analogiji v zvezi z Direktivo 77/187 sodbi z dne 17. decembra 1987 v zadevi Ny Mølle Kro, 287/86, Recueil, str. 5465, točka 25, in z dne 26. maja 2005 v zadevi Celtec, C-478/03, Recueil, str. I-4389, točka 26).

27 Tako kot izhaja iz pogojev iz člena 3(1), prvi odstavek, Direktive 2001/23 zaščita, ki jo namerava zagotoviti navedena direktiva, zadeva le delavce, ki imajo na dan prenosa sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje.

28 Sodišče je o tej zadevi v zvezi z Direktivo 77/187 že razsodilo, da razen če ni posebej drugače določeno, lahko ugodnost iz te direktive uveljavljajo le delavci, katerih pogodba o zaposlitvi ali delovno razmerje je obstajalo na dan prenosa, obstoj ali neobstoj pogodbe o zaposlitvi ali delovnem razmerju pa je treba presojati glede na nacionalno pravo, če so upoštevana obvezna pravila navedene direktive v zvezi z zaščito delavcev pred odpuščanjem zaradi prenosa (glej sodbo z dne 15. junija 1988 v zadevi Bork International in drugi, 101/87, Recueil, str. 3057, točka 17).

29 V zvezi z zadnjim vidikom je treba poudariti, da v skladu s členom 4(1) Direktive 2001/23 prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata odsvojitelju ali pridobitelju ne daje podlage za odpuščanje.

30 Zato je treba šteti, da so delavci, zaposleni v podjetju, katerih pogodba ali delovno razmerje je prenehalo pred dnevom prenosa v nasprotju s členom 4(1) Direktive 2001/232, še vedno zaposleni pri tem podjetju na dan prenosa, kar zlasti pomeni, da so obveznosti delodajalca v skladu s členom 3(1) Direktive po pravu prenesene z odsvojitelja na pridobitelja (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Bork International in drugi, točka 18).

31 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je tožeča stranka v postopku v glavni stvari delala pri Svetu od 3. septembra 1998 na podlagi več pogodb o zaposlitvi za določen čas, sklenjenih z agencijo za zagotavljanje začasnega dela Daoust in od 15. januarja 2001 z agencijo Ranstad. Njena pogodba z agencijo Ranstad se je iztekla 20. decembra 2002,

torej pred prenosom dejavnosti, v zvezi s katero je bila zaposlena, 1. januarja 2003, in po tem datumu ji njegov nekdanji delodajalec ni ponudil nobene druge pogodbe o začasnem delu. Poleg tega v spisovni dokumentaciji nikjer ni navedeno, da je med agencijo Ranstad in J. Briotom obstajala kakšna druga vrsta delovnega razmerja.

32 V tem smislu se delavec dobro zaveda, da bo pogodba o zaposlitvi, ki jo je sklenil za določen čas, prenehala veljati *ipso facto* z dnem, določenim v pogodbi. Od začetka tega pogodbenega razmerja mora pričakovati, da bo druga stranka uveljavljala svojo pravico do prekinitve tega razmerja na dan izteka pogodbe.

33 Iz tega izhaja, da delavec načeloma nima pravice do obnovitve pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Dejstvo, da je taka pogodba potekla pred dnem, določenim za prenos dejavnosti, v zvezi s katero je bil zaposlen, ne more ustvariti take pravice.

34 Za obnovitev je torej potrebno, da delodajalec in delavec dosežeta novo soglasje volj. Nasprotno pa pri odpuščanju pogodba o zaposlitvi ali delovno razmerje prenehata z enostransko odločbo delodajalca. Zato je treba ugotoviti, da zaradi neobstoja novega soglasja volj med delodajalcem in delavcem neobnovitve pogodbe o začasnem delu za določen čas ni mogoče enačiti z odpuščanjem v smislu člena 4(1) Direktive 2001/23 (glej po analogiji sodbo z dne 4. oktobra 2001 v zadevi Jiménez Melgar, C-438/99, Recueil, str. I-6915, točka 45).

35 Iz navedenega izhaja, da v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, z neobnovitvijo pogodbe o zaposlitvi za določen čas, ki se je iztekla pred dnevom

prenosa dejavnosti, v zvezi s katero so bili začasni delavci zaposleni, ni kršena prepoved iz člena 4(1) Direktive 2001/23.

36 Nazadnje je treba pojasniti, da če Sodišče odloča le o uporabi Direktive 2001/23, ta rešitev ne vpliva na zaščito, do katere bi bil lahko v tem primeru upravičen začasni delavec, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, pred zlorabo zaradi veriženja pogodb o zaposlitvi za določen čas, v skladu z drugimi določbami prava Skupnosti, zlasti Direktive Sveta 1999/70 z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP (UL L 175, str. 43), in razlago teh določb s strani Sodišča.

37 Glede na zgornje ugotovitve je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, kadar je pogodba o zaposlitvi za določen čas začasnemu delavcu prenehala zaradi izteka dogovorjenega roka pred dnevom prenosa dejavnosti, v zvezi s katero je bil ta začasni delavec zaposlen, z neobnovitvijo navedene pogodbe zaradi tega prenosa ni kršena prepoved iz člena 4(1) Direktive 2001/23. Zato za začasnega delavca ne smemo šteti, da na dan prenosa še vedno dela za uporabnika.

Prvo in tretje vprašanje

38 Ker iz razlogov, navedenih v okviru odgovora na drugo vprašanje, delavec, ki je v položaju, kot je položaj tožeče stranke v postopku v glavni stvari, ne more biti upravičen do jamstev, določenih v Direktivi 2001/23, ni treba odgovoriti na prvo in tretje vprašanje.

Stroški

39 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) sklenilo:

V okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, kadar je pogodba o zaposlitvi za določen čas začasnemu delavcu prenehala zaradi izteka dogovorjenega roka pred dnevom prenosa dejavnosti, v zvezi s katero je bil ta začasni delavec zaposlen, z neobnovitvijo navedene pogodbe zaradi tega prenosa ni kršena prepoved iz člena 4(1) Direktive Sveta 2001/23 z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov. Zato za začasnega delavca ne smemo šteti, da na dan prenosa še vedno dela za uporabnika.

Podpisi